

İdeolojik Bir Aile Kurgusu: Çin'de Tek Çocuk Politikası Posterlerinin Göstergebilimsel Analizi

→ **Mahmut Fevzi CENGİZ***

Öz

Devletlerin ideolojik söylemlerini görselleştirmek amacıyla kullandığı propaganda posterleri, yalnızca mesaj iletme araçları değil, toplumsal değerleri yeniden inşa eden ideolojik metinlerdir. Bu çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1979 yılında başlattığı Tek Çocuk Politikası (TÇP) kapsamında üretilmiş propaganda posterlerini, Roland Barthes'ın göstergebilimsel yaklaşımıyla analiz ederek, bu görsellerin modernleşme, aile yapısı ve cinsiyet rolleri üzerindeki ideolojik etkilerini ortaya koymaktadır. Çalışmada amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen on poster, düz anlam ve yan anlam düzeylerinde incelenmiştir. Araştırma sonucu posterlerde çekirdek aile, modernleşme, bireysel refah, cinsiyet eşitliği ve ulusal kalkınma gibi kavramlar güçlü görsel ve dilsel kodlarla işlendiği tespit edilmiştir. Bulgular, propaganda posterlerinin demografik politikaların ötesinde, kültürel kimlik ve kolektif bilinç inşasında merkezi bir rol üstlendiğini göstermektedir. Sonuç olarak, çalışma, propaganda posterlerinin yalnızca birer iletişim aracı değil, aynı zamanda ideolojik dönüşümün görsel taşıyıcıları olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Tek Çocuk Politikası, Propaganda, Göstergebilim, İdeolojik Söylem

*Öğr. Gör. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Konya Ereğli Kemal Akman MYO Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, Konya, Türkiye
E-mail: mahmutfevzi.cengiz@erbakan.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7398-3392

Cengiz, M. F. (2025). İdeolojik Bir Aile Kurgusu: Çin'de Tek Çocuk Politikası Posterlerinin Göstergebilimsel Analizi. TRT Akademi, 10(24), 736-765. <https://doi.org/10.37679/trta.1670216>

An Ideological Construction of Family: A Semiotic Analysis of the One-Child Policy Posters in China

➔ **Mahmut Fevzi CENGİZ**

Abstract

Propaganda posters, utilized by states to visualize ideological discourses, function not merely as tools of communication but as ideological texts that reconstruct social values. This study analyzes propaganda posters produced within the framework of China's One-Child Policy (OCP), initiated in 1979, through Roland Barthes' semiotic approach, aiming to uncover their ideological impacts on modernization, family structures, and gender roles. Ten posters, selected through purposive sampling, were examined at both denotative and connotative levels. The findings reveal that concepts such as the nuclear family, modernization, individual prosperity, gender equality, and national development are prominently conveyed through strong visual and linguistic codes. The study demonstrates that propaganda posters played a central role not only in supporting demographic policies but also in shaping cultural identity and constructing collective consciousness. Ultimately, the research highlights that propaganda posters served not only as communication tools but also as visual carriers of ideological transformation.

Keywords: Family, One-Child Policy, Propaganda, Semiotics, Ideological Discourse

1. Giriş

Propaganda posterleri, yalnızca bilgi aktaran görseller değil, aynı zamanda kamusal alanda ideolojik yapıların pekiştirilmesini sağlayan etkili araçlardır. Görsel mesajların kolay anlaşılır olması ve geniş kitlelere hitap etmesi, özellikle okuryazarlık oranının düşük olduğu bölgelerde devlet politikalarının içselleştirilmesinde büyük rol oynamaktadır. Bu nedenle afişlerin toplumsal gücü, yalnızca içerikleriyle değil, taşıdığı sembolik anlamlarla da desteklenmektedir (Barnes, 2020, s. 1; Landsberger, 1995, s. 10).

Nüfus politikaları tarih boyunca devletlerin sosyoekonomik hedeflerine ulaşmada başvurdukları önemli araçlardan biri olmuş ve çeşitli yöntemlerle uygulanmıştır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde hızlı nüfus artışının yaratabileceği ekonomik ve toplumsal sorunlar, doğurganlık oranlarını sınırlayan politikaların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1979 yılında başlattığı Tek Çocuk Politikası (TÇP), bu tür uygulamaların en dikkat çeken örneklerinden biridir. TÇP, yalnızca nüfus artışını kontrol altına almak amacı taşımamış, aynı zamanda modernleşme ve ekonomik kalkınmanın bir ön koşulu olarak kabul edilmiştir (Feng, Cai ve Gu, 2012, ss. 115-116). Mao Zedong Dönemi'nde nüfus artışı teşvik edilirken, Deng Xiaoping liderliğinde uygulamaya konan ekonomik reformlar, sürdürülebilir kalkınmanın gereği olarak nüfus kontrolünü ön plana çıkarmıştır (Koçakoğlu, 2019, s. 32).

Ancak bu politika yalnızca demografik sonuçlar yaratmakla kalmamış, aile yapısından toplumsal değerlere, cinsiyet rollerinden bireysel yaşam biçimlerine kadar geniş bir sosyal dönüşümü tetiklemiştir (Feng, Poston ve Wang, 2014, ss. 18-19; Yang, 2007, s. 2044). Çin Hükûmeti, TÇP'yi toplum genelinde kabul ettirmek ve meşrulaştırmak için kapsamlı bir propaganda stratejisi izlemiş, bu stratejinin merkezinde propaganda posterlerini etkin biçimde kullanmıştır. Posterler, basit ve çarpıcı görsellerle kitlelere ulaşmanın yanı sıra, ideolojik eğitimin önemli bir parçası olarak işlev görmüş ve devlet politikalarının görsel iletişim araçları aracılığıyla pekiştirilmesini sağlamıştır (Bird, 1948, s. 10; Landsberger, 1995, s. 10).

Bu çalışma, Çin'in Tek Çocuk Politikası döneminde propaganda posterleri aracılığıyla uyguladığı ideolojik söylemleri incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, propaganda posterlerindeki görsel ve dilsel unsurların, aile kavramı başta olmak üzere toplumsal değerler ve cinsiyet temsilleri gibi alanlarda nasıl bir ideolojik söylem oluşturduğunu ortaya koy-

maktır. Çalışmanın önemini, posterlerin görsel mesajlarının toplumsal bilinç üzerinde yarattığı etki ve bu etkinin uzun vadeli sonuçlarının anlaşılması oluşturur. Bu bağlamda araştırmada, propaganda posterlerinin modernleşme, ekonomik kalkınma ve ulusal birlik gibi kavramlarla ilişkilendirilme biçimleri de ele alınmaktadır.

TÇP dönemi propaganda posterlerinin analizi, yalnızca tarihsel bir inceleme olmaktan öte, günümüz politikalarının görsel ve ideolojik boyutlarını anlama açısından da önemlidir. Görsel propaganda araçlarının nasıl ideolojik yapılar inşa ettiğinin anlaşılması, politikaların toplumlar üzerinde yarattığı kalıcı etkileri daha iyi anlamaya ve değerlendirmeye olanak tanır. Bu nedenle çalışma, propaganda posterlerinin yalnızca görsel iletişim araçları olarak değil, aynı zamanda ideolojik ve kültürel metinler olarak taşıdığı potansiyeli ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

2. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Tek Çocuk Politikası: Sosyoekonomik ve Kültürel Etkiler

Mao Zedong'un önderliğindeki Çin Komünist Partisi, Çin İç Savaşı'nda Çan Kay Şek'in liderliğini yaptığı Çin Milliyetçi Partisini mağlup ederek 1 Ekim 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti'ni kurmuştur (Türk, Avcı ve Baytimur, 2021, s. 162). Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1979 yılında uygulamaya koyduğu Tek Çocuk Politikası (TÇP), ülkenin nüfus artışını kontrol altına alarak ekonomik kalkınmayı hızlandırmayı amaçlamıştır (Feng, Cai ve Gu, 2012, ss. 115-116). Mao Zedong döneminde nüfus artışı teşvik edilirken, Deng Xiaoping liderliğinde gerçekleşen ekonomik reformlar, sürdürülebilir ekonomik büyüme için nüfus kontrolünün gerekli olduğunu ortaya koymuştur (Koçakoğlu, 2019, s. 32). Ancak, Mao Dönemi'nde de doğumları sınırlandırma girişimleri olmuş ve nüfus artışı politikalarında dalgalanmalar görülmüştür (Whyte, Wang ve Cai, 2015, s. 145).

TÇP uygulaması kapsamında aileler yalnızca bir çocuk sahibi olmakla sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmaya uymayanlara ekonomik cezalar ve çeşitli sosyal yaptırımlar getirilmiştir. Politika, Çin'in toplam doğurganlık oranını belirgin bir şekilde düşürmüş ve nüfus artış hızını yavaşlatmıştır (Yang, 2007, ss. 2043-2044). Buna rağmen politika uygulanmadan önceki "daha geç, daha uzun aralıklarla ve daha az çocuk" kampanyasının da doğurganlık oranının düşmesinde önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir (Gietel-Basten, Han ve Cheng, 2019, s. 2).

Politikanın uzun vadeli etkileri arasında nüfusun yaşlanması, iş gücü arzının azalması ve sosyal güvenlik sistemlerinde yaşanan sorunlar yer almaktadır (Sun, Gordon ve Pacey, 2016, ss. 1-2; Demir, 2016, s. 42). Bu bağlamda, 2015 yılında Çin Hükûmeti, Tek Çocuk Politikası'nı sona erdirerek İki Çocuk Politikası'na geçmiştir (Wang, Gu ve Cai, 2016, s. 83). Ancak, beklenen nüfus artışı gerçekleşmemiş, doğurganlık oranlarında ciddi bir artış görülmemiştir. Bu durum, politikanın toplumda yarattığı köklü dönüşümlerin kalıcı etkilerini ortaya koymaktadır (Feng, Poston ve Wang, 2014, ss. 18-19).

Tek Çocuk Politikası, Çin aile yapısını da derinden değiştirmiştir. Geleneksel geniş aile modelinden çekirdek aile yapısına geçiş yaşanmış, aile içi destek mekanizmaları zayıflamıştır (Feng, Poston ve Wang, 2014, ss. 18-19). Bunun sonucu olarak, boş yuva aileleri, tek ebeveynli aileler ve göçmen aileler gibi yeni aile türleri oluşmuştur (Abudureyimu ve Hu, 2019, s. 135; Yang, 2007, s. 2044). Ayrıca tek çocuklu aile yapısının yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan "küçük imparatorlar" fenomeni, çocukların daha benmerkezci ve sosyal ilişkilerde daha az güvenilir bireyler olmalarına yol açmıştır (Cameron, Erkal, Gangadharan ve Meng, 2013, s. 1). Bu değişimler, yaşlı bakımı sorumluluğunu devletin üstlenmesini zorunlu hâle getirmiştir.

Ebeveynlerin tek çocuklarının eğitime daha fazla kaynak ayırmaları sonucu, Çin'de genel eğitim seviyesi yükselmiştir (Şakar, 2017, s. 82). Ancak eğitim alanında yaşanan aşırı rekabet, öğrenciler üzerinde psikolojik baskılara yol açmıştır (Li ve Zhang, 2017, ss. 246-247). Bu rekabetçi ortamın yarattığı baskı, gençlerin psikolojik sağlıklarında kalıcı hasarlara neden olabilmektedir. Ayrıca, politika nedeniyle doğan tek çocukların ailelerinin ve toplumun gelecekteki beklentilerini tek başlarına karşılamak zorunda kalmaları, gençler üzerinde ek baskı unsuru olmuştur.

Politika, cinsiyet eşitsizliğini derinleştirmiştir. Çin toplumunda erkek çocuk tercihi sebebiyle cinsiyet seçici kürtajlar artmış ve kız çocukları terk edilmiştir. Bu durum, erkek çocuk oranının artmasına ve uzun vadede evlilik pazarında ciddi sorunlara yol açmıştır. Politikanın etkisiyle 100 kız çocuğuna karşılık fazladan 4,4 ila 7 erkek çocuk doğmuştur (Li, Yi ve Zhang, 2011, s. 1536). Bu cinsiyet dengesizliği, özellikle kırsal bölgelerde evlenemeyen erkek nüfusun artmasına, sosyal istikrarsızlık ve suç oranlarının yükselmesine neden olmuştur.

Öte yandan, kadınların eğitim düzeyleri ve işgücüne katılımları artmıştır. Tek çocuklu ailelerde kız çocuklarına yapılan yatırımlar sonucu kadınlar, eğitimde ve iş hayatında daha görünür hâle gelmiştir (Sudbeck, 2012, s. 44). Kadınların eğitim seviyelerindeki yükseliş, toplumdaki genel cinsiyet eşitliğine olumlu katkıda bulunmuştur. Ancak politikaların uygulanması sırasında yaşanan zorunlu kürtaajlar ve yetersiz sağlık hizmetleri, kadın sağlığını olumsuz yönde etkilemiştir (Sudbeck, 2012, s. 45).

Çin propaganda afişlerinin ideolojik işlevi üzerine yapılan çeşitli çalışmalar, bu görsel araçların yalnızca politik mesajları yaymakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal dönüşümün kültürel ve psikolojik boyutlarını da şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Mao Dönemi sonrası ABD (Karaca, Gazi ve Çakı, 2020, s. 1145) karşıtı propaganda posterleri, düşman imajı inşa ederek toplumsal birlik ve siyasi meşruiyet üretimine hizmet etmiştir. Kadın temsilleri üzerine yapılan analizlerde (Çakı ve Dündar, 2019, s. 20) ise kadınların hem ekonomik kalkınma hem de aile içi rollerle idealize edilerek ikili sembolik kodlarla temsil edildikleri gösterilmiştir. Kültür Devrimi yıllarına odaklanan bir çalışmada (Avina, 2019, s. 187), kadınların Çin Kültür Devrimi sırasında şiddet olaylarına aktif olarak katıldıkları belgelenmiş olsa da propaganda afişlerinde bu gerçek yansıtılmamış; kadınların şiddet uygulayan figürler olarak temsiline neredeyse hiç yer verilmemiştir. Bununla birlikte, Çin'in uluslararası ilişkiler bağlamında, Afrika'ya dair posterlerde "dost-düşman" ikilikleri üzerinden kurulan temsiller, dış politik söylemin iç kamuoyunda nasıl üretildiğini de göstermektedir (Suglo, 2021, s. 5). Tüm bu çalışmalar, propaganda posterlerinin tarihsel süreçte yalnızca görsel birer iletişim aracı değil, aynı zamanda kültürel bellek ve ideolojik yapı üreticisi olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Çin'in Tek Çocuk Politikası'nın ekonomik, sosyal ve kültürel yapılar üzerindeki etkileri çok boyutlu olmuş, kısa vadeli hedeflere ulaşılmasına rağmen uzun vadeli ciddi sorunlar ortaya çıkarmıştır. Politika resmi olarak sona ermiş olsa da sosyal ve demografik sonuçları Çin toplumunu uzun yıllar boyunca etkilemeye devam edecektir.

3. Hükûmetler Tarafından Propaganda Amaçlı Posterlerin Kullanımı

Propaganda, belirli bir düşünce, görüş veya ideolojiyi geniş kitlelere benimsetmek amacıyla gerçekleştirilen bilinçli bir faaliyet olarak tanımlanmaktadır

(Mahaney, 2002, s. 41). Tarih boyunca siyasi, ekonomik ve askeri amaçlarla kullanılan propaganda; özellikle savaş dönemlerinde devletler tarafından kamuoyu oluşturmak ve halkın motivasyonunu artırmak için yoğun biçimde kullanılmıştır (Chambers, 2012, s. 54). Bu amaçla propaganda yöntemleri arasında yazılı metinler, filmler ve radyo yayınları gibi araçların yanı sıra posterler de etkili bir iletişim aracı olarak öne çıkmıştır.

Posterler, propaganda faaliyetlerinde görsel iletişim gücünden yararlanarak geniş kitlelere hızlı ve etkili şekilde ulaşmayı hedefleyen araçlardır (Bird, 1948, s. 9). Bir propaganda posteri, açıkça anlaşılabilir, çarpıcı ve dikkat çekici görsel öğeler içererek, izleyicilerin dikkatini çekmek, mesajını iletmek ve bu mesajın kalıcı olmasını sağlamak üzere tasarlanır (Bird, 1948, s. 10). Birinci ve İkinci Dünya Savaşları başta olmak üzere, devletler propaganda amaçlı posterleri yoğun bir şekilde kullanmış, ulusal kimlik ve dayanışma duygularını güçlendirmeyi hedeflemişlerdir (Eken ve Taluğ, 2023, s. 30).

İkinci Dünya Savaşı sırasında, propaganda posterlerinin kullanımı daha geniş çaplı ve profesyonel hâle gelmiştir. İngiltere’de savaş dönemi propaganda posterlerinin planlanması ve tasarımı, bilgi bakanlığı tarafından titizlikle yürütülmüştür. Bu posterler, halka moral verme, savaşa katılımı teşvik etme ve ekonomik üretimi artırma gibi farklı amaçlara hizmet etmiştir (Lewis, 2004, ss. 1-2). ABD’de ise posterler, vatanseverlik duygularını pekiştirmek, savaş bonolarının satışını teşvik etmek ve ulusal güvenliği koruma mesajlarını yaymak için kullanılmıştır (Mahaney, 2002, ss. 41-46).

Sovyetler Birliği’nde propaganda posterleri, siyasi liderlerin idealize edilmesi ve toplumun ideolojik hedefler doğrultusunda harekete geçirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Posterlerin içerdiği güçlü ve açık sloganlar, halka net mesajlar vererek onları istenilen yönde harekete geçirmeyi hedeflemiştir (Bykova, 2018, s. 504).

Çin Halk Cumhuriyeti’nde propaganda posterleri, Mao Zedong’un kültürel ve siyasi devrim döneminde toplumun geniş kesimlerini etkilemek ve onları ideolojik yönde yönlendirmek amacıyla yoğun şekilde kullanılmıştır. Bu posterler genellikle çarpıcı, canlı renklerle ve güçlü görsellerle hazırlanarak, özellikle kırsal kesimdeki okuma yazma oranı düşük topluluklara hitap etmek için etkili bir araç olarak görülmüştür (Barnes, 2020, ss. 1-2). Maoist Dönem posterleri, tarım işçilerinin idealize edilmiş imgelerini ve devrim

kahramanlarını yücelterek, halkı sosyalist değerler doğrultusunda seferber etmeyi amaçlamıştır (Fu ve Yan, 2017, s. 312). Çin'deki propaganda posterleri ayrıca, “dört modernleşme” dönemi boyunca ekonomik kalkınma ve sosyal ilerleme hedeflerini teşvik eden güçlü görsel mesajlar içermiştir (Landsberger, 1995, s. 10).

Mao Dönemi'nde propaganda posterlerinin toplum üzerindeki etkileri, ideolojik devlet aygıtları olarak yorumlanmış ve bunların sürekli tekrarlanan imgeler aracılığıyla halkın bilincini şekillendirdiği ileri sürülmüştür (Avina, 2019, s. 3). Bu posterler sadece siyasi hedefleri gerçekleştirmekle kalmamış, aynı zamanda kültürel ve estetik zevklerin şekillenmesinde de etkili olmuş ve toplumun gündelik yaşamına kadar nüfuz etmiştir (Landsberger, 2012, s. 1). Propaganda posterlerinin bu yaygın ve yoğun kullanımı, Çin toplumunun siyasi ve sosyal yapısının dönüşümünde kritik rol oynamıştır (Landsberger, Iskin ve Salisbury, 2019, ss. 212-227).

Literatürde Çin Halk Cumhuriyeti'nin propaganda amaçlı poster kullanımına dair yapılan farklı çalışmalara rastlanmaktadır. Bu çalışmalar Çin Hükümetleri tarafından farklı zamanlarda kullanılan propaganda posterlerinin ideolojik mesaj iletme dinamiklerini farklı dönem ve bağlamlarda incelenmiştir. Örneğin Ranta (2020, s. 60), Mao sonrası dönemde posterlerin toplumsal “içeridekiler” ile “öteki”ler arasında bir Homeworld–Alienworld ayrımı yaratarak kolektif kimlik inşasında işlev gördüğünü göstermiştir. Kültür Devrimi bağlamında Gazi ve arkadaşları (2020, s. 415), posterlerin okuma alışkanlıklarını yönlendirerek “Başkan Mao'nun Sözleri” kitabının topluma benimsetilmesine katkı sağladığını tespit etmiştir. Karaca, Gazi ve Çakı (2020, s. 1153) ise Kore Savaşı posterlerinde ABD'yi işgalci ve barbar imgelerle somutlayarak halkı anti-Amerikan bir mobilizasyona sevk ettiğini vurgulamıştır. Kadın temsiline odaklanan Çakı ve Dündar (2019, s. 28) ise Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı posterlerinin, kadınları sanayi ve tarım alanında aktif katılıma teşvik ederken aynı zamanda annelik ve ev içi rollerle de idealize ettiğini göstermiştir. Powell ve Wong (1997, s. 778) posterleri “birleşme ve eğitime silahı” olarak tanımlayarak, siyasi hedeflerin görsel araçlarla pekiştirilmesindeki güce dikkat çekmiştir. Son olarak Suglo (2021, s. 7), Çin-Afrika ilişkilerini resmeden afişlerin Afrika'yı stratejik dost olarak konumlandırıp Çin'in soğuk savaş dönemindeki küresel duruşunu güçlendirdiğini göstermiştir.

Önceki araştırmalar genellikle Mao Dönemi ve Kültür Devrimi bağlamındaki propaganda posterlerinin tarihsel, politik veya toplumsal işlevlerine odaklanmış (Powell ve Wong, 1997; Ranta, 2020), ya da kadın temsili ve uluslararası ilişkiler vizyonunu incelemişlerdir (Çakı ve Dündar, 2019; Suglo, 2021). Buna karşılık, bu çalışma Çin Halk Cumhuriyeti'nin Tek Çocuk Politikası Dönemi posterlerini Barthes'ın düz anlam-yan anlam ayrımı temelinde sistematik olarak çözümleyerek, nüfus kontrol politikalarının aile ideolojisi ve cinsiyet rolleri aracılığıyla nasıl yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, amaçlı örnekleme seçilen on poster üzerinden yürütülen bu semiotik analiz, modernleşme ve ulusal birlik söylemlerinin aile simgeleri üzerinden ideolojik bir anlatıya dönüştürülme biçimlerini, önceki tematik veya tarihsel incelemelerden konu amaç ve yöntem açısından ayırmaktadır.

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, Çin Halk Cumhuriyeti'nde TÇP Dönemi'ne ait içerik ve mesaj çeşitliliği açısından farklılaşan 10 propaganda posterini amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilerek analiz edilmiştir. Araştırmada Çin Halk Cumhuriyeti'nin Tek Çocuk Politikası'nı Çin halkına benimsetmek amacıyla kullandığı propaganda posterleri, Roland Barthes'ın göstergebilimsel analiz yöntemi temel alınarak incelenmiştir. Barthes'ın göstergebilimsel analizi, göstergelerin anlamlarının sistematik olarak çözümlenmesine odaklanan nitel bir yaklaşımdır. Bu yöntem, gösterge çözümlemesini iki düzeyde ele almaktadır: birinci düzeyde gösterilen (signified) ve gösteren (signifier) arasındaki ilişkiye dayanan "düz anlam" (denotation) ve ikinci düzeyde kültürel, toplumsal ve ideolojik bağlamların dâhil olduğu "yan anlam" (connotation) analiz edilmektedir (Barthes, 1972, s. 117; Barthes, 1977, s. 33).

Göstergebilim, anlamlandırmaları içeriklerinden ayrı olarak incelediği için aynı zamanda bir biçim bilimidir (Barthes, 1972, s. 110). Roland Barthes'ın analiz yöntemi, göstergebilimsel çözümlemeyi sadece dil ile sınırlı tutmamakta, görsel imgelerin de çözümlemesini kapsayacak şekilde genişletmektedir. Görsel imgeler, düz anlam ve yan anlam düzeylerinde analiz edilerek, imgelerin kültürel, ideolojik ve estetik boyutlarının derinlemesine yorumlanmasını mümkün kılmaktadır (Mazeree vd., 2023, s. 213). Barthes'a göre, gösterge sadece basit bir imge veya sembol değil, daha geniş bir ideolojik anlatının parçası olan bir mit üreticisi konumundadır (Bouzida, 2014, s. 1002). Mit, bir iletişim sistemi, bir mesajdır. Mit, mesajının nesnesiyle de-

ğil, bu mesajı dile getirme biçimiyle tanımlanmaktadır (Barthes, 1972, s. 107). Araştırmanın veri analizi sürecinde Roland Barthes'ın göstergebilimsel analiz yöntemi sistematik olarak uygulanmıştır. Analiz süreci şu adımlar izlenerek gerçekleştirilmiştir:

Birinci Aşama (Düz Anlam Analizi): Posterlerin doğrudan ve açık anlamları, görsel unsurların objektif tasviri yoluyla tanımlanmıştır. Bu aşamada posterlerdeki imgeler, karakterler, renkler ve metinsel unsurlar betimleyici olarak ele alınmıştır.

İkinci Aşama (Yan Anlam Analizi): İkinci aşamada posterlerin yan anlam çözümlemesi yapılmıştır. Posterlerin içerdiği sembollerin kültürel, toplumsal ve ideolojik bağlamları derinlemesine yorumlanmıştır. Bu süreçte posterlerdeki görsel ve dilsel kodların ima ettiği daha geniş sosyal ve politik anlamlar çözümlenmiştir. Burada posterlerde yer alan imgelerin toplumsal, kültürel ve ideolojik boyutları ele alınmış ve bu imgelerin taşıdığı örtük anlamlar derinlemesine yorumlanmıştır (Putri vd., 2022, s. 376).

Üçüncü Aşama (Mit Analizi): Son aşamada Barthes'ın "mit" kavramı çerçevesinde, propaganda posterlerinin hangi ideolojik mitleri ve toplumsal değerleri yeniden ürettiği tartışılmıştır (Mazeree vd., 2023, s. 214). Bu analiz, Tek Çocuk Politikası'na yönelik hazırlanan propaganda posterlerinin toplum üzerindeki kalıcı ideolojik etkilerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Posterlerin analizinde nitel bir kodlama yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak her posterin görsel unsurları (figürler, renkler, semboller, mekanlar) ve metinsel öğeleri sistematik biçimde listelenmiştir. Kodlama süreci, araştırmacıların bağımsız olarak posterleri incelemesi ve ardından ortak kodlama kategorilerini belirlemesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Kodlar şu kategorilere ayrılmıştır:

- Aile temsili (çekirdek aile, ebeveyn-çocuk ilişkileri),
- Modernleşme sembolleri (kent imgeleri, teknolojik unsurlar),
- Cinsiyet rolleri (kadın ve erkek temsilleri, kız çocuklarının vurgulanması),

- Ulusal semboller (bayrak, üniforma, panda, milli renkler).

Araştırmanın güvenilirliğini ve tekrarlanabilirliğini artırmak için, üç farklı araştırmacı bağımsız analizler yapmış ve sonrasında bulgular karşılaştırılarak ortak sonuçlara ulaşılmıştır. Bu süreçte araştırmacılar arasındaki yorum farklılıkları tartışılarak konsensüs sağlanmıştır. Ayrıca elde edilen bulguların geçerliliğini güçlendirmek amacıyla, analiz edilen posterlerdeki imgeler ve semboller, ilgili tarihsel ve kültürel bağlamlarla ilişkilendirilmiş, dönemin politik ve toplumsal koşulları dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Sonuç olarak, bu araştırma Barthes'ın göstergebilimsel analiz yöntemi ile Tek Çocuk Politikası'nın propaganda posterlerinin derinlemesine çözümlenmesine odaklanmış, düz anlam ve yan anlam analizleriyle posterlerin hem açık hem de örtük ideolojik mesajlarını ve toplumsal mitlerini ortaya koymuştur.

4.1. Araştırma Soruları

1. Tek Çocuk Politikası'na dair propaganda posterlerinde, modernleşme ve kalkınma idealleri hangi görsel semboller ve estetik unsurlar yoluyla meşrulaştırılmaktadır?
2. Posterlerde idealize edilen aile modeli ve çocuk imgesi, hangi kültürel değerler ve ideolojik mitler üzerinden sunulmuştur?
3. Propaganda posterlerinde cinsiyet temsilleri nasıl kurgulanmış ve kız çocuklarının öne çıkarılması hangi ideolojik söylemi üretmektedir?
4. Çin Hükûmetinin Tek Çocuk Politikası'na ilişkin görsel anlatıları, toplumsal normları ve kolektif idealleri nasıl yeniden üretmektedir?
5. Posterlerdeki görsel ve metinsel unsurlar, toplumsal hafızayı ve duygusal algıyı nasıl dönüştürmeyi hedeflemektedir?
6. Barthes'ın düz anlam ve yan anlam kavramları temelinde, propaganda posterlerinde hangi toplumsal mitler yaratılmakta veya yeniden üretilmektedir?
7. Posterler üzerinden kırsal ve kentsel halklara yönelik nasıl farklı mesaj stratejileri geliştirilmiştir?

4.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Tek Çocuk Politikası Dönemi'ne ait propaganda posterleri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında analiz edilen propaganda posterleri, ChinesePosters.net adlı görsel arşiv sitesinden seçilmiştir. Bu site, Çin Halk Cumhuriyeti'nin farklı dönemlerine ait orijinal propaganda materyallerini bir araya getiren geniş bir dijital koleksiyona sahiptir. Ancak bu site incelenen posterler açısından doğrudan birincil kaynak değildir. Araştırmaya konu olan posterlerin orijinalleri, Çin'deki resmî devlet arşivlerine, üniversite kütüphanelerine ve kişisel koleksiyonlara dayanmaktadır. Araştırma kapsamında ChinesePosters.net sitesi üzerinde TÇP politikasıyla ilişkili 23 farklı postere ulaşılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemiyle, analiz edilen döneme ait 10 propaganda posterleri seçilmiştir. Amaçlı örnekleme, incelenen fenomenin tipik ve kritik örneklerini belirleyerek analiz sürecinin derinlik kazanmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 121). Çalışmada kullanılan amaçlı örneklem seçimi, analiz edilecek posterlerin belirli kriterleri karşılaması üzerine gerçekleştirilmiştir. Bu kriterler şunlardır:

Dönemsellik: Posterlerin tümü, Tek Çocuk Politikası'nın aktif olarak uygulandığı 1970'li ve 1980'li yıllara ait orijinal propaganda materyalleridir. Bu dönem, Çin Halk Cumhuriyeti'nde Tek Çocuk Politikası'nın en yoğun propagandist faaliyetlerinin yürütüldüğü ve sosyal dönüşümün en açık biçimde gözlemlenebildiği yıllardır (Koçakoğlu, 2019, ss. 32-33; Whyte, Wang ve Cai, 2015, s. 145).

Tematik Çeşitlilik: Örneklem seçiminde aile yapısı, modernleşme, ekonomik kalkınma, cinsiyet rolleri gibi farklı tematik unsurları içeren posterler tercih edilmiştir. Bu yaklaşım, Tek Çocuk Politikası'nın ideolojik mesajlarının farklı boyutlarının ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır.

Temsiliyet: Posterler, kırsal ve kentsel alanları kapsayacak şekilde seçilerek Çin toplumunun farklı kesimlerine yönelik propaganda stratejilerini temsil etmektedir. Bu bağlamda posterlerin seçiminde kırsal yaşam ve kentsel modernleşme imgelerine eşit ağırlık verilmiştir.

4.3. Sınırlılıklar

Çin Halk Cumhuriyeti TÇP'yi kentsel ve kırsal bölgelerde teşvik etmek için farklı zamanlarda çeşitli propaganda posterleri basmıştır. Bu araştırma yalnızca "ChinesePosters.net" sitesinden temin edilen ve içerdiği mesaj açısından farklılık gösteren 10 posterle sınırlandırılmıştır. Posterlerin tarihsel üretim koşulları, orijinal üretim yerleri ve tasarımcıları hakkındaki ulaşılabilen bilgiler analizlerle birlikte paylaşılmıştır. Ayrıca analizler, Roland Barthes'ın göstergebilim yaklaşımıyla sınırlı kalmış, diğer görsel analiz metotları kapsam dışında bırakılmıştır. Bu nedenle çalışmanın bulguları, farklı teorik yaklaşımlar ışığında yeniden yorumlanabilir.

5. Bulgular

5.1. Poster 1: Mutluluğun Tek Çocuklu Tasviri

Görsel 1. Mutluluğun Tek Çocuklu Tasviri

Sichuan Güzel Sanatlar Yayınevi - Sichuan Meishu Chubanshe (四川美术出版社) tarafından 1980'li yıllarda basılan poster, Chen Ming (陈明) ve Chen Ying (陈英) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde poster, merkezde konumlandırılmış mutlu, gülen bir çocuk ve onun arkasında yine neşeli ve genç görünen anne baba figürlerinden oluşan üç kişilik çekirdek aileyi göstermektedir. Çocuk, panda figürlü bir kıyafet giirmektedir ve arka planda modern binalar ve ışıklar görülmektedir. Posterin köşelerinde lotus çiçeği

gibi geleneksel Çin sembelleri ile birlikte dört adet Çince karakter yer almaktadır. Bu karakterler sırasıyla “mutluluk (福)”, “zenginlik (禄)”, “uzun ömür (寿)” ve “bolluk (禧)” anlamına gelir ve bu ifadeler doğrudan aile saadetine vurgu yapmaktadır.

Barthes'ın yan anlam düzeyinde incelendiğinde poster, Tek Çocuk Politikası'nı benimsetme amacına yönelik ideolojik bir alt metin taşımaktadır. Merkezde tek bir çocuğun mutlu ve sağlıklı olarak gösterilmesi, politikaya uyan ailelerin daha iyi bir yaşam kalitesi elde edeceğini ima etmektedir. Geleneksel Çin kültüründe lotus çiçeği gibi bolluk ve mutluluğu simgeleyen sembollerle, tek çocuk sahibi olmanın yalnızca modern değil, aynı zamanda geleneksel değerlere uygun bir tercih olduğu mesajını iletilmektedir. Çin'in sembollerinde olan panda ile ülke sevgisi ve ulusal gurur vurgusu yapılırken, arka plandaki modern mimari görselleriyle politikanın ülkenin ekonomik ve teknolojik ilerleyişine katkı sağlayacağı düşüncesi pekiştirilmektedir. Sonuç olarak poster, tek çocuk politikasını pozitif sembollerle ilişkilendirerek, aileleri politika doğrultusunda bilinçli olarak yönlendirmekte ve böylelikle politikayı toplumsal açıdan cazip hâle getirmektedir.

5.2. Poster 2: Tek Çocuk Sertifikası: Gurur ve Mutluluk

Görsel 2. Tek Çocuk Sertifikası: Gurur ve Mutluluk

Chengdu Aile Planlaması Eğitim ve Tanıtım Merkezi - Chengdu Sub-Center of Education and Publicity on Family Planning (中国成都计划生育宣传教育分中心) tarafından 1980'lerin başında basılan poster, He Zhesheng (何哲生) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde poster, kırsal bir peyzajın

ön planında el ele yürüyen genç bir anne ile küçük kız çocuğunu resmetmektedir. Kadın elinde rulo hâlindeki bir belgeyi, çocuk ise elinde mavi renkteki “Tek Çocuk Sertifikası”nı gururla havaya kaldırmıştır. Arka planda yeşil tarlalar, çiftçiler ve kırsal yaşam sahneleri yer alırken, kadın ve çocuk figürü merkezde vurgulanmıştır. Alt metinde yer alan Çince mesajda (我领到了独生子女证) “Tek Çocuk Sertifikamı aldım.” ifadesi yer almaktadır.

Yan anlam düzeyinde poster, bir annenin tek çocuk politikasına uyduğu için devlet tarafından ödüllendirilmiş ve bununla gurur duyan bir vatandaş imgesi çizmektedir. Kadının elindeki belge ve çocuğun neşeli ifadesi doğrudan bir başarıyı, uyumu ve memnuniyeti sembolize etmektedir. Kırsal manzara, bu politikanın sadece şehirlerde değil, kırsalda da benimsendiğini ve yayıldığını göstermektedir. Poster Tek Çocuk Politikası’na uyum göstermenin bir tür yurttaşlık görevi ve sosyal başarı olarak konumlandığını ima etmektedir. Kadının gururla taşıdığı belge, sadece bir sertifika değil, devletle uyumlu bir yaşam tarzının onaylanması anlamına gelmektedir. Kırsal arka plan ve tarım sahneleri, bu politikanın Çin’in tarımsal kalkınma hedefleriyle de ilişkili olduğunu vurgu yapmaktadır. Çocuğun elindeki mavi kitapçık ise, geleceğin vatandaşı olan çocuğun da bu ideolojik başarıya dâhil edildiğini göstermektedir. Kadının giyimi çağdaş, çocuğun neşesi ise politikaya duygusal meşruiyet kazandırır. Bu yönüyle poster, “tek çocuk = bilinçli yurttaşlık” mitini üretmektedir.

5.3. Poster 3: Planlı Gelecek, Kalkınan Ülke

Görsel 3. Planlı Gelecek, Kalkınan Ülke

Yeni Aile Gazetesi - Liaoning Xin Jiating Baoshe (《新家庭》报社) tarafından 1986 yılında basılan poster, Zhang Zhenhua (张振华) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde incelendiğinde posterde, genç bir kadın, ellerini açmış ve umut dolu bir yüz ifadesiyle gökyüzüne doğru bakmaktadır. Başının üstünde uçan beyaz güvercinler yukarıdan ona doğru süzülen, sağlıklı ve mutlu görünen bir bebek kadına kucaklarını açmış durmaktadır. Bebek pembe şeritlerle çevrelenmiş, sağlıklı ve enerjik görünümüyle dikkat çekmektedir. Arka planda modern şehir silüetleri, Çin bayrağı ve çiçek motifleri görülmektedir. Posterin altında Çince slogan "Aile planlamasını iyi yapın, ekonomik kalkınmayı teşvik edin." yer almaktadır.

Yan anlam açısından incelendiğinde poster, doğrudan aile planlaması ile ekonomik kalkınma arasında güçlü bir bağ kurmaktadır. Kadının umutlu ifadesi ve göğse açılmış eli, ideal bir geleceğe erişim arzusunun sembolize etmektedir. Bebeğin sağlıklı ve gökten gelen görüntüsü, tek çocuk politikasının mutluluk ve sağlıkla özdeşleştirilmesini ifade etmektedir. Beyaz güvercin, barış ve huzuru temsil ederken modern kent silüetleri ekonomik kalkınma ve çağdaşlaşma vurgusunu yapmaktadır. Poster, Tek Çocuk Politikası'nı uygulamanın yalnızca bireysel değil, toplumsal ve ekonomik açıdan da gerekli olduğu mesajını içermektedir. Barthes'ın kavramsallaştırdığı mit bağlamında değerlendirildiğinde, bebek ve güvercin figürleri, politikaya uyararak barış ve refah içinde yaşayacak bir gelecek mitini yaratmaktadır. Arka plandaki modern kent unsurlarıyla desteklenen bu görsel mesaj, nüfus kontrolünün ulusun modernleşme hedeflerine ulaşmasında temel bir koşul olduğunu vurgulamaktadır. Kadının idealize edilmiş ifadesi ve çağdaş unsurlar, geleneksel değerlerin korunmasıyla modernleşme arasında denge kuran propaganda stratejisini yansıtmaktadır. Bu bağlamda poster, toplumda aile planlamasının benimsenmesini olumlu semboller aracılığıyla sağlamaya çalışmaktadır.

5.4. Poster 4: Tek Çocukla Yükselen Çin

Görsel 4. Tek Çocukla Yükselen Çin

Pekin Aile Planlaması İletişim ve Eğitim Merkezi - Beijing Centre of Communication and Education for Family Planning (北京计划生育宣传教育中心) tarafından 1987 yılında basılan posterin tasarımcı bilgisine ulaşamamıştır. Düz anlam düzeyinde posterde genç anne baba ve omuzlarında neşeyle oturan bir kız çocuğu bulunmaktadır. Baba elinde turuncu kapaklı bir kitap veya belge tutarken, anne ve baba yüzlerinde mutlu ve gururlu ifadelerle ileri doğru yürümektedir. Anne, sarı elbisesi ve Batı tarzı kıyafetiyle öne çıkmaktadır. Arka planda uzayı çağrıştıran yıldızlar ve gezegen benzeri çizimler yer almaktadır. Sağ tarafta kırmızı karakterlerle yazılmış Çince mesaj "Daha az ve daha kaliteli doğumla Çin'i kalkındıralım." bulunmaktadır.

Roland Barthes'ın yan anlam düzeyinde poster; genç, mutlu ve modern görünümlü aile bireyleriyle birlikte kitap tutan babanın simgesiyle eğitime yapılan yatırımı, annenin Batı tarzı kıyafetiyle çağdaşlaşmayı, çocuğun neşeli duruşuyla ise gelecek nesillere duyulan umudu açıkça ifade etmektedir. Görselin arka planındaki yıldızlı uzay figürü, ilerleme, modernleşme ve sınırsız gelecek ideallerini destekleyen bir anlam taşımaktadır. Posterdeki görsel ve metinsel mesajlar Çin'in Tek Çocuk Politikası'nı ekonomik ve sosyal kalkınma için kritik bir faktör olarak konumlandırmaktadır. Kız çocuğunun ebe-

veynleri tarafından gururla taşınması, geleneksel erkek çocuk tercihinin terk edilerek kız çocuklarının da değer görmeye başladığını ima etmektedir. Bu durum, politikanın yarattığı cinsiyet eşitsizliği sorununu azaltmaya yönelik sembolik bir girişim olarak değerlendirilebilir (Li, Yi ve Zhang, 2011, s. 1536). Yıldız ve uzay temaları, Çin'in teknolojik ve ekonomik gelişimine gönderme yaparak nüfus kontrolünün ülkenin küresel rekabet gücünü artıracak olduğunu vurgulamaktadır. Böylelikle poster, politikayı yalnızca nüfus kontrolü değil, ulusal gurur ve uluslararası başarıyla ilişkilendirerek halkın politikayı benimsemesini sağlamaya çalışmaktadır.

5.5. Poster 5: Planlı Gelecek, Sağlıklı Anne, Sağlıklı Çocuk

Görsel 5. Planlı Gelecek, Sağlıklı Anne, Sağlıklı Çocuk

1975 yılında tasarlanan posterin tasarımcı bilgisine ulaşamamıştır. Düz anlam düzeyinde posterde geleneksel kıyafet giymiş genç bir kadın, gökyüzüne doğru kaldırdığı küçük bir kız çocuğunu sevgi dolu bir ifadeyle tutmaktadır. Arka planda doğal, kırsal bir manzara, elektrik direkleri ve uçan kuşlar görülmektedir. Posterin üst kısmında aile planlamasını teşvik eden Çince bir slogan, "Aile planlaması uygulamak, anne ve çocuğun sağlığını korumaya yardımcı olur." paylaşılmıştır. Bu slogan, politik mesajı doğrudan ve açıkça vurgulamaktadır.

Yan anlam düzeyinde, görseldeki kadın figürü anne sevgisini simgelerken, çocuk figürü sağlıklı, sevimli ve korunmaya muhtaç bir varlık olarak su-

nulmaktadır. Elektrik direkleri modernleşmeyi ve kırsal kalkınmayı simgelerken, uçan kuşlar özgürlüğü ve umut dolu geleceği ifade etmektedir. Bu sembollerle kırsal bölgelerde de politikanın uygulanmasının gerekliliği ve modernleşme idealleri öne çıkarılmıştır. Posterde görsel mesajlar ve metinler aile planlamasının yalnızca nüfus kontrolü için değil, aynı zamanda toplumun genel sağlık ve refah düzeyini yükseltmek için gerekli olduğunu ideolojik olarak desteklemektedir. Kadının geleneksel giysisi, kültürel değerlerin korunması gerektiğini ifade ederken, elektrik direkleri ile modernleşmenin gerekliliği arasında bir köprü kurulmaktadır. Özellikle kız çocuğunun seçilmesi, cinsiyet eşitsizliği sorununu azaltmaya yönelik bir mesaj olarak algılanabilir; zira politika sonucu ortaya çıkan erkek çocuk tercihi, uzun vadede sosyal problemlere yol açmıştır (Li, Yi ve Zhang, 2011, s. 1536). Bu görsel, kız çocuklarının da değerli ve toplum için önemli olduğunu vurgulayarak geleneksel cinsiyet rollerini sorgulamayı amaçlamaktadır. Böylelikle poster, kırsal nüfusun hem duygusal hem de ekonomik ihtiyaçlarına hitap ederek politikaya gönüllü bir destek sağlamayı amaçlamaktadır. Sonuç olarak poster, Tek Çocuk Politikası'nı kırsal kalkınma, modernleşme ve toplumsal sağlıkla birleştirerek, politikayı toplumsal değerlerle bütünleştiren güçlü bir mit yaratmaktadır.

5.6. Poster 6: Tek Çocukla Parlak Gelecek

Görsel 6. Tek Çocukla Parlak Gelecek

Nanjing Belediyesi Nüfus Kontrol Ofisi - Nanjing Municipal Population Control Office (南京市计划生育办公室) tarafından 1980'li yıllarda basılan posterin tasarımcı bilgisine ulaşamamıştır. Düz anlam düzeyinde posterde modern ve mutlu görünen üç kişilik bir aile tasvir edilmiştir. Baba ve anne, ortalarında gururla tuttıkları kız çocuklarıyla birlikte gülümseyerek uzaklara bakmaktadır. Çocuk beyaz bir elbise giymektedir ve üçünün de göğsünde çiçek rozeti bulunmaktadır. Ayrıca baba elinde sertifika ya da başarı belgesi olduğu düşünülen bir obje tutmaktadır. Arka planda modern, gelişmiş ve karmaşık otoyollarla çevrilmiş bir şehir manzarası bulunmaktadır. Posterde Çince büyük harflerle yazılan ifade "Sadece bir çocuk iyidir." Tek Çocuk Politikası'na ilişkin net bir mesaj taşımaktadır.

Barthes'ın yan anlam düzeyinde değerlendirildiğinde, poster mutlu ve modern bir aileyi tasvir ederken sağlıklı ve başarılı bir çocuk imgesiyle tek çocuk politikasının olumlu yönlerini vurgulamaktadır. Babanın elindeki belge ve aile üyelerinin göğsündeki rozetler, başarının ve gururun simgesi olarak öne çıkmaktadır. Arka plandaki modern şehir unsurları, ekonomik kalkınmayı ve toplumsal ilerlemeyi temsil ederek politikanın doğrudan ekonomik gelişmeyle ilişkili olduğunu ima etmektedir. Poster pek çok derin ideolojik anlamı da barındırmaktadır. Tek çocuklu aile imgesi, ekonomik kaynakların tek bir çocuğa odaklanmasıyla çocukların daha kaliteli yetiştirilip topluma daha faydalı bireyler olacakları mitini yaratmaktadır. Posterde babanın elinde tuttuğu sertifika, tek çocuk politikasına uyulmasının toplumsal olarak ödüllendirildiğini simgelemekte ve politikayı benimsemenin toplum tarafından takdir edileceğini ifade etmektedir. Kız çocuğunun seçilmesi, politikaya bağlı olarak ortaya çıkan cinsiyet eşitsizliğinin azaltılması mesajını da taşımaktadır.

5.7. Poster 7: Tek Çocuk ve Yükselen Nesil

Görsel 7. Tek Çocuk ve Yükselen Nesil

Chengdu Aile Planlaması Eğitim ve Tanıtım Merkezi - Chengdu Sub-center of Education and Publicity on Family Planning, Chengdu, China (中国成都计划生育宣传教育分中心) tarafından 1980'lerin başında basılan poster, Sun Hong (孙鸿) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde poster, parlak sarı bir giysiyle öne çıkan tek çocuğun ebeveynlerinin arasında mutluluk ve gururla resmedildiği bir aile sahnesi sunmaktadır. Anne sol tarafta gülümserken, baba sağ eliyle çocuğu işaret etmekte; çocuk ise memnuniyetle annenin ve babanın kolları arasında durmaktadır. Aile figürlerinin üzerinde, orta plan derinliğinde, anneye benzeyen ileriye dönük kararlı bir kadın profili yer almaktadır. Kadının çevresi, mavi, mor ve gri bir arka plan üzerinde atom modeli ve yıldız motifleriyle çevrelenmiştir. Alt metindeki Çince slogan (只生一个孩子好!) “Yalnızca bir çocuk sahibi olmak iyidir!”, görselin merkezindeki çekirdek aile imgesine doğrudan göndermede bulunmaktadır.

Yan anlam düzeyinde posterde yer alan atom sembolü Çin'in bilimsel modernleşme ve teknoloji odaklı kalkınma hedeflerini ideolojik bir örtüyle sunmakta; bu, tek çocuk seçiminin “bilimsel akıl” ve “ulusal ilerleme” ile eşdeğer olduğuna işaret etmektedir. Kadının idealize edilmiş portresi, modern Çin kadınının toplumsal dönüşümdeki aktif rolünü simgelemektedir. Aile

figürü ise “sosyal sorumluluk” ve “yurttaşlık onuru” mitini pekiştirmek; tek çocuklu ailenin devlet tarafından takdir edilen bir davranış olduğu, hem bireysel mutluluk hem de kolektif refah ekseninde vurgulamaktadır. Kız çocuğunun sarı renkli giysisi geleneksel Çin renklerine vurgu yaparken, sloganlardaki “yalnızca tek çocuk” vurgusu, Tek Çocuk Politikası’na uyumu erdemli bir eylem olarak konumlandırmaktadır. Böylece poster, nüfus kontrolünü yalnızca demografik bir adım değil, bilimsel ilerleme ve toplumsal onurun bulunduğu bir ideolojik mit olarak yeniden kurgulamaktadır.

5.8. Poster 8: Tek Çocuğun Devrimci İşiltısı

Görsel 8. Tek Çocuğun Devrimci İşiltısı

Chengdu Aile Planlaması Eğitim ve Tanıtım Merkezi - Chengdu Sub-center of Education and Publicity on Family Planning (中国成都计划生育宣传教育分中心) tarafından 1980'lerin başında basılan poster, Li Shan (李善) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde incelendiğinde, posterin ön planında, parlak sarı-kırmızı önlüğü ve kırmızı fularıyla bir Çin üniforması giymiş genç bir kız çocuğu yer almaktadır. Kız, hafif yan tarafa dönük ve kendinden emin bir gülümsemeye izleyiciye bakarken, arka planda silüet hâlinde anne ve babasının yüzleri görülmektedir. Alt kısımda hem Çince hem de İngilizce sloganlar, “tek çocuk olmanın” toplumsal bir değer olduğuna vurgu yapmaktadır.

Yan anlam düzeyinde Barthes'ın (1972, s. 109) mit üretimi kavramına göre, kıza atfedilen idealler politikayı meşrulaştıran sembollerle kodlanmaktadır. Kırmızı fular, sosyalist ideallerin ve gençliğin enerjisinin simgelemekte; genç kız, yeni neslin “devrim birikiminin” taşıyıcısı olarak idealize edilmektedir. Arkadaki anne-baba figürleri, devlet-vatandaş ilişkisini aile bağları çerçevesinde tanımlayarak, bireysel tercihin ötesinde toplumsal bir sorumluluk iması yapmaktadır. Kızın giydiği Çin Halk Cumhuriyeti bayrağının renklerinden oluşan üniforması kızın ulusal geleceğin yapı taşlarından biri olduğunu vurgulamaktadır. Posterdeki bu görsel anlatı, Tek Çocuk Politikası'nı yalnızca demografik düzenleme olarak değil, sosyalist yurttaşlığın ve ulusal kalkınmanın temeli sayılan bir mitte bütünleştirmektedir. Böylece poster, “tek çocuk = geleceğin inşası” denkliği üzerinden, politikaya toplumsal ve ideolojik bir meşruiyet kazandırmaktadır.

5.9. Poster 9: Tek Çocukla Işıldayan Gelecek

Görsel 9. Tek Çocukla Işıldayan Gelecek

Pekin Aile Planlaması İletişim ve Eğitim Merkezi - Beijing Centre of Communication and Education for Family Planning (北京计划生育宣传教育中心) tarafından 1985 yılında basılan poster, Lin Chenghan (林成翰) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde poster, kocaman bir şakayık çiçeğinin ortasından anne ve babasının elleri üzerinde yükselen bir bebeği resmetmek-

tedir. Bebek sağ elinde bir gülü tutarken, sol eli ileriye göstermekte ve elinin hemen ucunda küçük bir uçak maketi tutmaktadır. Arkada yıldız motifleriyle döşenmiş mavi bir gökyüzü yer almaktadır. Alt kısımda, büyük harflerle Çince (优生 优育 光荣 幸福) “İyi doğum, iyi yetiştirme, onur, mutluluk.” ifadesi bulunmaktadır. Yan anlam düzeyinde incelendiğinde bebeği saran şakayık çiçeği refah ve güzellik mitini kodlamakta, üzerindeki ışık halkası bebeği “ulusal geleceğin kutsal taşıyıcısı” olarak yüceltmektedir. Bebeğin elinde havaya kalmış uçak maketi, teknolojik ilerleme ve modern kalkınmanın simgesi olarak politikanın bilimsel meşruiyetini pekiştirmektedir. Yıldız arka planı, bebek üzerinden “yıldız nesil” mitini üretmekte; böylece tek çocuk, kolektif ideallerin parlayan üyesi hâline gelmektedir. Anne ve babanın elleri ailenin koruyucu ve yönlendirici rolünü temsil etmektedir. Çiçek ve uçak birlikteliği, geleneksel değerlerle modern ideallerin uyumlu sentezini vurgulamaktadır. Sloganlardaki “onur” ve “mutluluk” vurguları, bireysel mutluluk ile ulusal onur arasında doğrudan bir bağ kurarak, Tek Çocuk Politikası’na duygusal ve ideolojik meşruiyet kazandırmaktadır.

5.10. Poster 10: Tek Çocuk, Sağlıklı Gelecek

Görsel 10. Tek Çocuk, Sağlıklı Gelecek

Şanghai Halk Güzel Sanatlar Yayınevi - Shanghai Renmin Meishu Chubanshe (上海人民美术出版社) tarafından 1978 yılında basılan poster, Li Mubai (李慕白) tarafından tasarlanmıştır. Düz anlam düzeyinde posterde, sağlıklı ve gülümseyen tombul bir bebek, tartı aleti üzerinde çıplak hâlde oturmaktadır. Arka planda açık mavi tonlar hâkimdir. Duvarı, büyük harflerle yazılmış bir Çince slogan (计划生育好) “Aile planlaması iyidir.” yer almaktadır. Bebeğin bulunduğu ortam muayenehane ya da klinik odasını andırmaktadır.

Yan anlam düzeyinde poster, sağlıklı, iyi bakılmış ve refah içinde büyüyen bir çocuğun aile planlaması sayesinde elde edilebileceğini doğrudan sunmaktadır. Tartı, tıbbi bakım ve sağlıkla ilişkilendirilirken; bebeğin fiziksel görünümü, refahın ve devlet destekli sağlık hizmetlerinin simgesi olarak kullanılmaktadır. Arka plandaki sade mekân, dikkatin yalnızca bebeğe odaklanmasını sağlamaktadır. Poster, aile planlaması uygulayan ailelerin daha sağlıklı, güçlü ve sosyalist değerlere bağlı çocuklar yetiştireceğini ima etmektedir. Tombul ve sağlıklı bebeğin bireysel mutluluğu, toplumun kolektif refahı ile özdeşleştirilmiş; böylece “bir çocuk ama kaliteli bir çocuk” miti yaratılmıştır. Aynı zamanda bu görsel, devletin nüfus planlaması politikalarının yalnızca demografik değil, aynı zamanda bireysel sağlık düzeyinde de fayda sağladığı yönünde bir algı oluşturmaktadır. Sonuç olarak poster, tek çocuk politikasını yalnızca ekonomik ya da toplumsal fayda temelinde değil, bireyin fiziksel sağlığı üzerinden olumlamaktadır. Böylece politika, bireysel ve toplumsal refahın ortak paydası olarak sunulurken meşrulaştırılmaktadır.

6. Sonuç

Bu araştırma, Çin Halk Cumhuriyeti’nin 1979 yılında başlattığı Tek Çocuk Politikası’nın (TÇP) toplumsal kabulünü sağlamak amacıyla ürettiği propaganda posterlerini Roland Barthes’ın göstergebilimsel yöntemi çerçevesinde inceleyerek, görsel iletişim araçlarının ideolojik söylem üretimindeki rolünü ortaya koymayı hedeflemiştir. Seçilen 10 posterin düz ve yan anlam düzeyinde çözümlemeleri, devletin yalnızca nüfus politikasını değil, aynı zamanda aile yapısına, toplumsal değerlere ve bireysel kimliklere yönelik kapsamlı bir ideolojik müdahale yürüttüğünü açık biçimde göstermektedir.

Çalışma kapsamında Roland Barthes’ın düz anlam (Barthes, 1972, s. 117), yan anlam (Barthes, 1977, s. 33) ve mit (Barthes, 1972, s. 107) yaklaşımı bağlamında Poster 1’den Poster 10’a kadar yapılan analizler, TÇP’nin yalnızca demog-

rafik bir politika olmadığını, aynı zamanda kültürel bir yeniden inşa projesi niteliği taşıdığını ortaya koymuştur. Görsel 1'de yer alan posterde (Mutluluğun Tek Çocuklu Tasviri), merkezde konumlanan tek çocuklu çekirdek aile imgesi ile politikaya uyumun mutluluk ve refah getireceği ifade edilmiştir. Çocuğun panda desenli giysisi ve arka plandaki modern mimari imgeleri, geleneksel ve modern değerlerin sentezi olarak aile saadeti ve ekonomik gelişim ideallerini vurgulamaktadır. Görsel 2'de yer alan posterde (Tek Çocuk Sertifikası: Gurur ve Mutluluk), genç anne ve çocuğun gururlu ifadeleriyle birlikte tek çocuk sertifikasının gösterilmesi, politikanın kırsal kesimde de benimsenmiş bir yurttaşlık erdemi olduğunu ima etmektedir. Özellikle kadının elindeki belge ve çocuğun mutluluğu, politikaya bağlılığın devlet tarafından ödüllendirildiğini sembolize etmektedir. Görsel 3'te yer alan posterde (Planlı Gelecek, Kalkınan Ülke), bebeğin gökten inen güvercinlerle çevrelenmiş görünümü ve kadının umutlu ifadesiyle aile planlaması ve ekonomik kalkınmanın iç içe olduğunu işaret etmektedir. Beyaz güvercinler barış ve huzuru, modern şehir silüetleri ise kalkınma ve modernleşmeyi simgelemektedir. Görsel 4'te yer alan posterde (Tek Çocukla Yükselen Çin), ebeveynlerin gururla taşıdığı kız çocuğu ve babanın elindeki kitap, eğitimin önemine işaret ederken, arka plandaki yıldızlar ve gezegen imgeleriyle Çin'in küresel rekabet gücü ve modernleşme hedefleri görselleştirilmiştir. Görsel 5'te yer alan posterde (Planlı Gelecek, Sağlıklı Anne, Sağlıklı Çocuk), geleneksel kıyafetli genç kadın ile kız çocuğunun sevecen etkileşimi, politikanın anne ve çocuk sağlığını koruma boyutunu öne çıkarmaktadır. Elektrik direkleri modernleşme ve kırsal kalkınmayı temsil ederken, kız çocuğunun tercih edilmesi cinsiyet eşitsizliğini azaltma mesajı olarak değerlendirilebilir. Görsel 6'da yer alan posterde (Tek Çocukla Parlak Gelecek), modern şehir arka planı ve rozetli aile bireyleri, tek çocuklu yaşamın sosyal başarı ve ekonomik refahla ilişkisini sembolize etmektedir. Baba figürünün tuttuğu belge, politikaya uyumun toplumsal olarak takdir gördüğüne işaret etmektedir. Görsel 7'de yer alan posterde (Tek Çocuk ve Yükselen Nesil), ortada duran çocuk figürü, ebeveynlerinin desteğiyle "bilimsel akıl" ve "ulusal ilerleme" kavramlarıyla bütünleştirilmektedir. Atom sembolü ve yıldızlar, politikayı bilim ve modernleşmeyle ilişkilendiren ideolojik mesajları içermektedir. Görsel 8'de yer alan posterde (Tek Çocuğun Devrimci Işıltısı), üniforma giymiş kız çocuğunun kendinden emin duruşu, genç neslin sosyalist ideallerin taşıyıcısı olarak ko-

numlandırılmasını sağlamaktadır. Kırmızı fular ve üniforma, sosyalist ideolojinin ve devrimci enerjinin görsel sembolleri olarak kullanılmıştır. Görsel 9'da yer alan posterde (Tek Çocukla Işıldayan Gelecek), bebeğin şakayık çiçeği içinde yükseltilmesi ve uçak tutan eli, geleneksel değerlerin ve modern kalkınma hedeflerinin uyumlu birlikteliğini göstermektedir. Bebek figürü üzerinden "yıldız nesil" miti yaratılarak politikaya duygusal meşruiyet kazandırılmaktadır. Son olarak Görsel 10'da yer alan posterde ise (Tek Çocuk, Sağlıklı Gelecek), klinik ortamında sağlıklı, tombul bebek imgesi ve tartı cihazı, aile planlamasının doğrudan sağlık ve refah ile ilişkilendirildiğini ifade etmektedir. Bu görsel, bireysel sağlık düzeyinde politika uygulamasının yararlarına odaklanmaktadır.

Çalışmanın bulguları, literatürdeki benzer araştırmalarda elde edilen bulgularla bazı paralellikler ve önemli farklılıklar göstermektedir. Örneğin Ranta (2020, s. 55), Çin'deki propaganda posterlerinin kültürel kimlik oluşturmadaki rolünü vurgulamış ve görsellerin kolektif bir "Homeworld" inşasına hizmet ettiğini belirtmiştir. Bu çalışmada da benzer şekilde, posterler aracılığıyla yeni bir normatif aile modeli ve toplumsal aidiyet bilinci oluşturulmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Çakı'nın (2020, s. 195) Mao'nun kült liderliğini incelediği çalışmasında, lider figürünün mutlak doğruluk kaynağı olarak temsil edildiği; Gazi ve arkadaşlarının (2020, s. 410) Kültür Devrimi sürecindeki propaganda posterlerine yönelik çalışmasında ise bireysel davranışların ideolojik biçimlendirilmesinin ön planda olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmada ise, bireyin yaşam tarzı ve aile yapısının devlet tarafından yönlendirildiği, ancak herhangi bir lider figürü etrafında değil, bir yaşam biçimi etrafında örgütlendiği gözlemlenmiştir. Powell ve Wong'un (1997, s. 778) Çin Kültür Devrimi posterleri üzerine yaptığı çalışmada, propaganda sanatının devrimci ruhu sürdürme ve muhalifleri bertaraf etme aracı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. TÇP posterlerinde ise bu doğrudan çatışmacı yaklaşımın yerine, pozitif bir gelecek vizyonu sunulurken halkın gönüllü katılımı sağlanmaya çalışılmıştır. Suglo'nun (2021, s. 2) Çin-Afrika ilişkilerini analiz ettiği çalışmada, propaganda posterlerinin "biz" ve "öteki" kavramlarını inşa ettiği ve Çin'in uluslararası kimliğini şekillendirdiği belirtilmiştir. Buna karşın, TÇP posterlerinde odak noktası dış dünyadan çok, içsel sosyal düzenin yeniden yapılandırılması olmuştur. Bu karşılaştırmalar göstermektedir ki, TÇP dönemi propaganda posterleri, diğer dönem ve alanlardaki Çin propaganda örneklerinden ayrılarak, daha çok geleceğe yönelik içsel bir sosyoekonomik tahayyülün görselleştirilmesine yönelmiştir.

Sonuç olarak, bu araştırma Çin'in TÇP döneminde propaganda posterlerini yalnızca bir doğum kontrol politikası aracı olarak değil, aynı zamanda toplumsal dönüşümü teşvik eden bir ideolojik inşa mekanizması olarak kullandığını göstermektedir. Posterlerde, çekirdek aile, modernleşme, bireysel refah, demografik cinsiyet eşitliği ve ulusal kalkınma gibi kavramlar güçlü görsel ve dilsel kodlarla işlenmiştir. Bu süreçte birey, yalnızca bir aile üyesi değil; aynı zamanda modern Çin toplumunun bir temsilcisi, ekonomik kalkınmanın bir parçası ve ideolojik bir özne olarak kurgulanmıştır. Gelecek araştırmalarda, Çin Halk Cumhuriyeti'nde farklı dönemlerde üretilen propaganda posterleri arasındaki söylemsel ve görsel evrimlerin karşılaştırmalı bir analizle ele alınması, Çin'in değişen ideolojik önceliklerini ve ulusal kimlik politikalarını daha kapsamlı biçimde anlamamıza imkân verecektir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarı herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Abudureyimu, H., & Hu, L. (2019). Gelenekselden Moderniteye Çin'in Aile Yapısındaki Değişimler ve Toplum Üzerindeki Etkileri. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 3(2), 135-136.
- Barnes, A. J. (2020). Chinese Propaganda Posters at the British Library. *Visual Resources*. <https://doi.org/10.1080/01973762.2020.1746498>
- Barthes, R. (1972). *Mythologies*. New York: The Noonday Press.
- Barthes, R. (1977). *Elements of Semiology* (1st ed.). Hill and Wang.
- Bird, K. (1948). Propaganda Posters, *Health Education Journal*, 6(1), 9-13.
- Bouzida, F. (2014). The Semiology Analysis in Media Studies: Roland Barthes Approach. In *Proceedings of SOCIOINT14-International Conference on Social Sciences and Humanities* (pp. 1001-1002). İstanbul, Türkiye.
- Bykova, T. (2018). Propaganda Posters in the Soviet Political Post-War Discourse. *The European Proceedings of Social & Behavioural Sciences EpSBS*, 504. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2018.04.02.71>
- Cameron, L., Erkal, N., Gangadharan, L., & Meng, X. (2013). Little Emperors: Behavioral Impacts of China's One-child Policy. *Science*, 339(6122), 953-957. <https://doi.org/10.1126/science.1230221>
- Chambers, R. (2012). Art and Propaganda in an Age of War: The Role of Posters. *AJOL*, 54.
- Çakı, C. (2019). Mao Zedong'un Kült Liderlik Propagandasında Kullanılan Posterlerin Göstergebilimsel Analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 189-210. <https://doi.org/10.18037/ausbd.566789>

- Çakı, C., & Dündar, G. (2019). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Döneminde (1953-1957) Kadınların Propaganda Posterlerindeki Sunumu. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(1), 13-37. <https://doi.org/10.46452/baksoder.557506>
- ChinesePosters.net. (2025). Population Policy, <https://www.chinese posters.net>. (Erişim Tarihi: 26.04.2025)
- Demir, O. (2016). Nüfus Politikaları ve Çin, Fransa ve Türkiye Örneklerinin Değerlendirilmesi. *Social Sciences*, 11(1), 42-43.
- Eken, B., & Taluğ, D. Y. (2023). The Visualization of Hate Speeches in Wartime Propaganda Posters. *Art Time*, 4(1), 30-31. <https://doi.org/10.5152/Arttime.2023.1255441>.
- Feng, W., Cai, Y., & Gu, B. (2012). Population, Policy, and Politics: How Will History Judge China's One-Child Policy? *Population and Development Review*, 38, 115-129.
- Feng, X., Poston, D., & Wang, X. (2014). China's One-child Policy and the Changing Family. *Journal of Comparative Family Studies*, 45(1), 18-19.
- Fu, Y., & Yan, C. (2017). The Way of Visual Persuasion In Chinese Propaganda Poster. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 123, 312. <https://doi.org/10.2991/icesame-17.2017.70>
- Gazi, M. A., Çakı, C., Gülada, M. O., & Çakı, G. (2020). Çin Halk Cumhuriyeti Kültür Devrimi Sürecinde Okuma Alışkanlığının Propaganda Posterlerinde Sunumu. *Türk Kütüphaneciliği*, 34(3), 406-431. <https://doi.org/10.24146/tk.778685>
- Gietel-Basten, S., Han, X., & Cheng, Y. (2019). Assessing the Impact of the "One-child policy" in China: A Synthetic Control Approach. *PLOS ONE*, 14(11), 2. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0220170>
- Karaca, M., Gazi, M. A., & Çakı, C. (2020). Kore Savaşı Ekseninde ABD-Çin İlişkilerinin Çin Propaganda Posterleri Üzerinden Analizi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 1142-1156.
- Koçakoğlu, M. A. (2019). Deng Xiaoping Sonrası Sloganlarla Çin'in Gelişimi. *APAM Çin Çalışmaları I*, 32-33.
- Landsberger, S. (1995). *Chinese Propaganda Posters: From Revolution to Modernization*. Routledge.
- Landsberger, S. (2012). *All Work and No Play? Leisure in Chinese Propaganda Posters*. Leiden University.
- Landsberger, S. R., Iskin, R. E., & Salsbury, B. (Eds.). (2019). *Collecting Chinese Propaganda Posters*. Bloomsbury Publishing. <https://doi.org/10.5040/9781501338526.0020>
- Lewis, R. M. (2004). *The Planning, Design and Reception of British Home Front Propaganda Posters of the Second World War*. University College Winchester, 1-2.
- Li, B., & Zhang, H. (2017). Does Population Control Lead to Better Child Quality? *Journal of Comparative Economics*, 45, 246-260.

- Li, H., Yi, J., & Zhang, J. (2011). Estimating the Effect of the One-Child Policy on the Sex Ratio Imbalance in China. *Demography*, 48, 1535-1537. <https://doi.org/10.1007/s13524-011-0055-y>.
- Mahaney, D. C. (2002). Propaganda Posters. *OAH Magazine of History*, 16(3), 41-46. <https://doi.org/10.2307/25163525>.
- Mazeree, N. S. Q., Ashaari, N., Ramli, N. M., & Zuri, N. A. Z. (2023). A Semiotic Analysis on Confession of a Shopaholic Trailer: Roland Barthes approach. *LET: Linguistics, Literature and Language Teaching Journal*, 13(2), 212-232.
- Powell, P., & Wong, J. (1997). Propaganda Posters from the Chinese Cultural Revolution. *The Historian*, 59(4), 778-781.
- Putri, A. F., Inayah, A., & Wageyono. (2022). A Semiotic Analysis of Aladdin Movie by Using Roland Barthes Theory. *LUNAR*, 6(2), 376-378.
- Ranta, M. (2020). Mao's Homeworld(s) – A Comment on the Use of Propaganda Posters in Post-war China. *Semiotica*, 232, 53-78. <https://doi.org/10.1515/sem-2019-0054>
- Sudbeck, K. (2012). The Effects of China's One-Child Policy: The Significance for Chinese Women. *Nebraska Anthropologist*, 27, 43-45.
- Suglo, I. G. D. (2021). Visualizing Africa in Chinese Propaganda Posters 1950-1980. *Journal of Asian and African Studies*, 1-18. <https://doi.org/10.1177/00219096211025807>
- Sun, W., Gordon, J., & Pacey, A. (2016). From One to Two: The Effect of Women and the Economy on China's One Child Policy. *Human Fertility*, 19(1), 1-2.
- Şakar, E. (2017). Nüfus Politikasının Eğitim Üzerindeki Etkisi. 3rd SCF International Conference, Antalya, 82-83.
- Türk, M. S., Avcı, Ö., & Baytimur, T. (2021). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sovyet Revizyonizmi'ne Karşı Kitapların Propaganda Amaçlı Kullanımı. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(2), 159-182. <https://doi.org/10.24146/tk.923450>
- Wang, F., Gu, B., & Cai, Y. (2016). The End of China's One-Child Policy. *Studies in Family Planning*, 47(1), 83-86. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4465.2016.00052.x>
- Yang, J. (2007). China's One-child Policy and Overweight Children. *Social Science & Medicine*, 64, 2043-2044.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.